

Το καρύδι – ένα πολύτιμο καρπό και δασική καλλιέργεια

Автор(и): д-р Аргир Живондов, Институт по овощарство – гр. Пловдив

Дата: 21.07.2021 Број: 7/2021

Ο καρυδιά καταλαμβάνει την πρώτη θέση σε έκταση και παραγωγή εντός της ομάδας των καρποφόρων καρυοφόρων καλλιεργειών τόσο παγκοσμίως όσο και στη χώρα μας. Ανήκει στις πιο πολύτιμες σπυροφόρες και δασοσπυροφόρες καλλιέργειες. Η καρυδιά είναι ένα πολύπλοκο ετερόζυγο, μονόικο, δίοικο, ετερογονιμοποιούμενο, ανεμοφιλικό, ξυλώδες σπυροφόρο φυτό.

Οι πυρήνες καρυδιού αποτελούν ένα συμπυκνωμένο, πλήρες, υψηλής ποιότητας τρόφιμο για τον άνθρωπο. Η υψηλή βιολογική τους αξία καθορίζεται από τον πλούσιο περιεχόμενο σε λίπη, πρωτεΐνες, βιταμίνες και ανόργανα άλατα. Σε 100 g πυρήνων υπάρχουν:

- 62,7% - 79,95% φυτικό έλαιο, συμπεριλαμβανομένων των λιπαρών οξέων ωμέγα 3, 6 και 9, τα οποία είναι απαραίτητα για την ανθρώπινη υγεία και μπορούν να ληφθούν μόνο από τα τρόφιμα. Το συνολικό τους περιεχόμενο στους πυρήνες είναι 84%, από τα οποία 5% ωμέγα 3, 51% ωμέγα 6 και 28% ωμέγα 9;
- 54% - 64% του συνολικού περιεχομένου λίπους αντιπροσωπεύεται από λινελαϊκό οξύ (βιταμίνη F), ενώ το περιεχόμενο σε παλμιτικό, στεατικό, ελαϊκό, λινολενικό και άλλα οξέα είναι επίσης υψηλό;
- οι πρωτεΐνες, που παρέχουν τα 18 απαραίτητα αμινοξέα που απαιτεί το ανθρώπινο σώμα, ανέρχονται σε 12,3% - 22,3%;
- συνολικές σάκχαρες – 2,73% - 3,98%, από τις οποίες σακχαρόζη – 1,92% - 3,15% και αντιστρεπτό σάκχαρο – 0,40% - 0,80%;
- έως 2,73% ανόργανα άλατα, από τα οποία τα άλατα καλίου φτάνουν τα 322 mg%, μαγνήσιο – 134 mg%, φώσφορος – 358 mg%, σίδηρος – 21 mg% και ασβέστιο – 89 mg%;
- πλούσιο περιεχόμενο σε βιταμίνες E, PP, ομάδας B, καροτένιο και βιταμίνη C;
- ταννικές ουσίες από 0,68% - 0,85%.

Οι θεραπευτικές ιδιότητες των πυρήνων καρυδιού είναι καλά γνωστές και αποδεδειγμένες από την αρχαιότητα και από τη σύγχρονη ιατρική. Η κατανάλωσή τους εξασφαλίζει κανονική λειτουργία της καρδιάς και του εγκεφάλου, ενεργοποιεί το ανοσοποιητικό σύστημα, μειώνει τα επίπεδα χοληστερόλης, ενισχύει τη λειτουργία του θυρεοειδούς, χαμηλώνει το σάκχαρο και την αρτηριακή πίεση, βοηθά στην αντιμετώπιση της έκθεσης σε ακτινοβολία κ.λπ.

Παρά την υψηλή θρεπτική και θεραπευτική αξία των πυρήνων, η ετήσια κατανάλωση στη χώρα μας είναι πολύ χαμηλή – 1-2 κιλά ανά κάτοικο, ενώ σε μια σειρά από ευρωπαϊκές χώρες η ετήσια κατανάλωση φτάνει τα 6 κιλά ανά κάτοικο.

Οι πράσινοι καρποί έχουν υψηλό περιεχόμενο βιταμίνης C – πάνω από 300 mg%. Χρησιμοποιούνται για την παρασκευή γλυκισμάτων και ποτών. Τα κελύφη των καρπών χρησιμοποιούνται για την παρασκευή ειδικού εκχυλίσματος κατά του βήχα, και η πράσινη φλούδα των καρπών χρησιμεύει για ειδική βαφή υφασμάτων και νημάτων.

Το ξύλο της καρυδιάς ανήκει στις πιο πολύτιμες πρώτες ύλες στη βιομηχανία επίπλων, γι' αυτό και πωλείται σε υψηλές τιμές στη διεθνή αγορά, και τα έπιπλα που παράγονται από αυτό είναι από τα πιο περιζήτητα.

Η παραγωγή καρυδιών χαρακτηρίζεται από χαμηλότερο κόστος εργασίας και υλικών σε σύγκριση με άλλες οπωροφόρες καλλιέργειες. Οι διαδικασίες παραγωγής, συμπεριλαμβανομένης της πιο εντατικής σε εργασία –

της συγκομιδής, υπόκεινται σε μηχανοποίηση, γεγονός που μειώνει το κόστος και διευκολύνει τους παραγωγούς. Η υψηλή μεταφερισιμότητα και η δυνατότητα αποθήκευσης των καρπών επιτρέπουν τη δημιουργία φυτειών στις πιο απομακρυσμένες τοποθεσίες. Δεν απαιτούνται ειδικές ακριβές εγκαταστάσεις για την αποθήκευση των καρπών, των οποίων η εμπορική εκμετάλλευση μπορεί να πραγματοποιηθεί στη πιο ευνοϊκή στιγμή της αγοράς.

Ως ξυλώδες οπωροφόρο είδος που απαιτεί σχετικά λιγότερα μέτρα φυτοπροστασίας, ανήκει στα πιο κατάλληλα για την παραγωγή φιλικών προς το περιβάλλον οπωρικών προϊόντων. Μπορεί να καλλιεργηθεί ως μεμονωμένα δέντρα σε αυλές, κατά μήκος δρόμων, αλεών, βοσκοτόπων κ.λπ.

Το 2017, η παγκόσμια κατανάλωση καρυδιών ανήλθε σε 2,2 εκατομμύρια τόνους, με σταθερή ανοδική τάση. Η μέση ετήσια αύξηση της παγκόσμιας κατανάλωσης για την περίοδο 2007-2017 είναι 7,1%. Η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός και καταναλωτής καρυδιών στον κόσμο. Το 2017, στη χώρα παράχθηκαν 1,06 εκατομμύρια τόνοι καρυδιών (καρποί με κέλυφος), που αντιπροσωπεύουν το 48% της συνολικής παγκόσμιας παραγωγής. Η κατά κεφαλήν κατανάλωση καρυδιών στην Κίνα αυξήθηκε απότομα – από 0,17 κιλά το 1995 σε 1,8 κιλά το 2017. Η αύξηση της κατανάλωσης για την υποδεικνυόμενη περίοδο είναι 24%, ενώ ο μέσος παγκόσμιος ρυθμός αύξησης είναι 5,8%. Οι ΗΠΑ καταλαμβάνουν τη δεύτερη θέση στην παραγωγή καρυδιών στον κόσμο. Το 2017, στη χώρα παράχθηκαν 607,81 χιλιάδες τόνοι καρυδιών (ολόκληροι καρποί), που αντιπροσωπεύουν σχεδόν το ένα τρίτο της παγκόσμιας παραγωγής. Το κύριο μέρος της παραγωγής καρυδιών στις ΗΠΑ συγκεντρώνεται στην πολιτεία της Καλιφόρνιας. Στην Κίνα και τις ΗΠΑ παράγονται σχεδόν το 75% των καρυδιών του κόσμου. Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο σύνολό τους, το Ιράν, η Ουκρανία, η Χιλή, η Τουρκία, η Μολδαβία, η Σερβία, η Γαλλία, η Ιταλία και η Ισπανία είναι οι άλλες μεγάλες χώρες παραγωγής καρυδιών. Στο Ιράν, η ετήσια παραγωγή καρυδιών ανέρχεται σε 242 χιλιάδες τόνους, που είναι περισσότερο από το διπλάσιο της συνολικής παραγωγής των χωρών της ΕΕ, που ανέρχεται σε 113 χιλιάδες τόνους. Η Τουρκία παράγει ετησίως 127 χιλιάδες τόνους, και η Ουκρανία 110 χιλιάδες τόνους – σχεδόν όσο η ΕΕ. Η παραγωγή της Χιλής ανέρχεται σε 100 χιλιάδες τόνους ετησίως, και αυτή της Μολδαβίας – σε 31 χιλιάδες τόνους. Η Βουλγαρία καταλαμβάνει την 16η θέση στον κόσμο με ετήσια παραγωγή καρυδιών 1.000 τόνων. Στις κορυφαίες χώρες παραγωγής καρυδιών, οι μέσες αποδόσεις ανά στρέμμα κυμαίνονται μεταξύ 190 και 330 κιλών, ενώ στη χώρα μας ποικίλλουν μεταξύ 30 και 100 κιλών ανά στρέμμα.

Μεταξύ του συνόλου των παραγόντων για την αύξηση της παραγωγής καρυδιών και τη βελτίωση της ποιότητάς της, η ποικιλία είναι το κύριο και δυναμικό εργαλείο. Επομένως, η σωστή επιλογή των πιο κατάλληλων ποικιλιών για τους αντίστοιχους τόπους καλλιέργειας είναι το πιο σημαντικό και υπεύθυνο καθήκον κατά τη δημιουργία νέων φυτειών. Τα δέντρα καρυδιάς είναι τα πιο μακρόβια, και τα λάθη που γίνονται εντοπίζονται αργά. Είναι

δύσκολο να διορθωθούν και προκαλούν μεγάλες απώλειες. Η πρώτη απαίτηση που πρέπει να πληρούν οι ποικιλίες καρυδιάς είναι η υψηλή παραγωγικότητα.

Στη Βουλγαρία, έχουν αναγνωριστεί επίσημα 29 ποικιλίες καρυδιάς, από τις οποίες οι 21 αναπτύχθηκαν στο Ινστιτούτο Οπωροκαλλιέργειας του Πλόβντιφ από μια ομάδα επιλογής υπό την ηγεσία του Καθ. Διδ. Νέντου Νέντεφ. Ένα μεγάλο μέρος των ποικιλιών καρυδιάς που αναπτύχθηκαν στη Βουλγαρία έχουν, σε διάφορες χρονικές στιγμές και για διαφορετικές περιόδους, εγγραφεί στο Επίσημο Κατάλογο Ποικιλιών της χώρας, καθώς και στους καταλόγους ποικιλιών εταιρειών και ενώσεων παραγωγών φυτικού υλικού οπωροφόρων. Ένας αριθμός βουλγαρικών ποικιλιών καρυδιάς έχει εισαχθεί σε μεγάλη κλίμακα στην εγχώρια παραγωγή. Για σχεδόν τέσσερις δεκαετίες, και ακόμη και σήμερα, το προφίλ της παραγωγής καρυδιών στη χώρα μας καθορίζεται από τις ποικιλίες Ιζβόρ 10, Σέινοβο και Ντριάνοβски. Οι ποικιλίες καρυδιάς Σλίβενски, Σιλιστρένски, Περουσσίνски, Κούκλενски, Πρόσλαβски και άλλες έχουν επίσης εισαχθεί ευρέως σε εμπορικά οπωρώνες. Η ποικιλία Σέινοβο είναι η εθνική ποικιλία πρότυπο για τη Βουλγαρία και τη Σερβία, αλλά σήμερα το Ιζβόρ 10 χρησιμεύει ως πρότυπο στη χώρα μας. Η νεότερη γενιά βουλγαρικών καρυδιών αναγνωρίστηκε στην περίοδο 2005-2012 και περιλαμβάνει τις ποικιλίες Βάσντεν, Ντιάμιν, Γιουμπιλέν 80, Βάνμαρ, Μέβ